

WIA-VOORSCHOTTEN EN HET STAARTLASTVERMOGEN VAN UWV

Vorig jaar, om precies te zijn op 18 november 2021, werd de Verzamelwet 2022 aangenomen. Volgens sommigen een hamerstuk, volgens anderen een controversiële aanpassing van wetgeving die niet op deze manier aangenomen had mogen worden. Daarnaast aandacht in dit artikel voor het staartlastvermogen. Want hoe zat dat ook al weer met eigenrisicodragen voor de WGA en de staartlasten die een werkgever dan mag achterlaten bij UWV.

Zoals wellicht bekend is er een groot tekort aan verzekeringsartsen bij UWV. Arbeidsongeschikte werknemers worden te laat gekeurd en zitten mogelijk zonder inkomen.

Achterstanden UWV

De gemiddelde wachttijd is inmiddels opgelopen tot een aantal maanden. Er is daarom de mogelijkheid om een voorschot aan te vragen. UWV neemt dan contact op met de werknemer. Doet UWV dat

niet, dan is het advies om zelf op tijd contact te zoeken met UWV om de medewerker niet tussen wal en schip te laten vallen als het gaat om een uitkering. De werkgever kan stoppen met de loondoorbetaling aan het einde van de 104 weken, omdat dit in de wet zo geregeld is. Op het moment dat er sprake is van het overschrijden van de wettelijk vastgestelde termijn dat er een WIA-beschikking door UWV gegeven moet zijn (door de achterstanden), is het voor UWV niet meer mogelijk om een loonsanctie op te leggen.

Onterechte voorschotten niet terugbetalen

Met de Kamerbrief van 30 augustus

tus 2021 heeft voormalig minister Koolmees nog een coulancregeling afgekondigd dat onrecht verstrekte voorschotten niet hoeven te worden terugbetaald als het gaat om de jaren 2020 tot 2023. Dat wil zeggen dat als er wel een voorschot door UWV is verstrekt, maar later zou blijken dat dit een andere of zelfs geen WIA-uitkering had moeten zijn, dan wordt het verstrekte voorschot niet teruggevorderd bij de werknemer. In diezelfde Kamerbrief gaf de minister destijds aan dat dit geen gevolgen zou hebben voor werkgevers. Immers, WGA-uitkeringen van werknemers zijn een premiebepalende factor voor de werkgeverspremie WGA in de beschikking van de Werkhervattingskas, zeker voor de (middel)grote werkgever. Kortom deze groep van werkgevers dienen hun beschikking goed te controleren. Een foutje is snel gemaakt en kan in dit geval tot

De meningen zijn verdeeld over wel of niet terugbetalen voorschot

grote financiële gevolgen leiden, waarbij de WGA-premie voor werkgever hoger is dan nodig is.

Juridisch verschil van inzicht over voorschot

De meningen over de vraag of een voorschot op een WIA-uitkering wel of niet verhaald kan worden op de werkgever die WGA-eigenrisicodrager is, lopen uiteen. Op een WGA-eigenrisicodrager worden, logischerwijs, WGA-uitkeringen verhaald. Een voorschot is geen WGA-uitkering, anders was er geen voorschot nodig geweest. Bij de WIA-beoordeling kan blijken dat een werknemer niet voor een WGA-uitkering maar voor een IVA-uitkering in aanmerking komt, een uitkering die niet op WGA-eigenrisicodrager verhaald mag worden. De kans is nog groter dat de werknemer helemaal geen recht heeft op een WIA-uitkering, omdat hij of zij minder dan 35 procent arbeidsongeschikt is. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) blijft volhouden dat een voorschot op de eigenrisicodrager verhaald moet worden. Toenmalig staatssecretaris van SZW Wiersma legde het als volgt uit:

De bevoegdheid om het voorschot op de eigenrisicodrager te verhalen volgt impliciet uit de periode van eigenrisicodragen in de zin van artikel 83, eerste lid, van de Wet WIA. Uit dat artikel volgt dat de eigenrisicodrager het risico voor de betaling van de WGA-uitkering draagt vanaf het moment dat er een recht op uitkering ontstaat. Wanneer het recht op uitkering ontstaat, is geregeld in artikel 54 van de Wet WIA: zodra een verzekerde de wachttijd heeft doorlopen, gedeeltelijk arbeidsgeschikt is en er geen uitsluitingsgrond van toepassing is. Het ontstaan van het recht op uitkering staat los van de vaststelling door UWV van het recht op uitkering, geregeld in artikel 64 van de Wet WIA, en kan daaraan voorafgaan. Omdat een werkgever die eigenrisicodrager is het risico draagt vanaf het moment van het ontstaan van het recht op uitkering, en niet (pas) vanaf het moment van vaststellen van het recht op uitkering door UWV, kan het zo zijn dat het risico voor de betaling van de uitkering ook al voorafgaand aan

de beslissing door UWV op de eigenrisicodrager rust. Wanneer UWV bij een verlate claimbeoordeling een voorschot uitbetaalt, kan daarom ook de als voorschot uitbetaalde uitkering worden verhaald op de eigenrisicodrager.

Er is dus recht op uitkering zodra een verzekerde de wachttijd heeft doorlopen, gedeeltelijk arbeidsgeschikt is en er geen uitsluitingsgrond van toepassing is. Daar kan volgens veel juristen bij een voorschot geen sprake van zijn, omdat op dat moment nog niet is vastgesteld dat er sprake is van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid. Even zo goed staat de wijziging nu in de wet, dus een voorschot kan nu worden verhaald op de WGA-eigenrisicodrager. Helaas gaat het dan weer mis voor andere betrokkenen: de verzekeraars. Er komt daarom weer een wetswijziging met betrekking tot de WIA-voorschotten. In de toelichting van minister Van Gennip valt te lezen waarom deze nodig is:

Gegevensverstrekking aan uitvoerders en verzekeraars

UWV kan gegevens verstrekken aan onder andere pensioenuitvoerders, beroepspensioenfondsen en verzekeraars, als dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de taken van desbetreffende organisaties. Deze organisaties bieden onder andere arbeidsongeschiktheidspensioen en aanvullingen op de WIA-uitkering aan (WIA-Excedentuitkeringen). Ook kan het recht op premievrijstelling voor de pensioenopbouw worden vastgesteld. Voor al deze producten is noodzakelijk om te weten of er recht bestaat op een WIA-uitkering; het verkrijgen van een voorschot daarop is daarvoor volgens velen onvoldoende.

Terugvorderen uitkering kan leiden tot schrijnende situaties

De situatie tot nu kon ertoe leiden dat een aanbieder van arbeidsongeschiktheidspensioen ten tijde van uitbetaling van het voorschot ervan uitging dat er recht is op een WIA-uitkering en overging tot het verstrekken van arbeidsongeschiktheidspensioen. Op het moment dat UWV vaststelt dat er recht op een WIA-uitkering is ontstaan vanaf het einde van de wachttijd, leidt dit niet tot problemen. In circa 30

»

procent van de gevallen ontstaat er echter bij de WIA-claimbeoordeling geen recht op een uitkering. In die gevallen heeft, als de aanbieder van het arbeidsongeschiktheidspensioen vanaf het uitkeren van het voorschot op de WIA-uitkering het arbeidsongeschiktheidspensioen heeft uitgekeerd, de pensioenuitvoerder onverschuldigd betaald. De pensioenuitvoerder staat dan voor de keuze om terug te vorderen of niet. Terugvorderen kan leiden tot schrijnende situaties. Daar staat tegenover dat bij niet-terugvorderen de betreffende pensioenuitkeringen ten laste van het collectief komen.

Met een wetswijziging wil Van Gennip het verzekeraars duidelijk maken dat een voorschot allerminst betekent dat er recht is op een uitkering. Met de vorige wetswijziging werd geregeld dat een voorschot op een werkgever verhaald kan worden omdat er dan wel recht is op een uitkering. Volgens velen is dit niet te begrijpen en leidt dit tot grote onduidelijkheid.

Het staartlastvermogen

Even ter herinnering, sinds 1 januari 2017 zijn WGA-vast en WGA-flex samengevoegd. Dat was voor veel werkgevers een moment om te overwegen eigenrisicodragers te blijven of juist terug te gaan naar UWV. In het systeem van vóór 1 januari 2017 betaalden privaats verzekerde eigenrisicodragers die terugkeren naar UWV de minimum gedifferentieerde WGA-premie, omdat er geen schadelast is die toegerekend kon worden. Deze bleef immers achter bij de verzekeraar. Omdat de publieke premie ook nog eens met een vertragings van twee jaar wordt vastgesteld en aan een WGA-uitkering een wachttijd van twee jaar voorafgaat, duurde die periode van minimum-premie maar liefst vier jaar.

Vanaf 2017 zijn eigenrisicodragers die na 1 juli 2015 zijn teruggekeerd naar UWV een gedifferentieerde WGA-premie gaan betalen op basis van de eigen historische WGA-instroom. Dit zijn alle WGA-uitkeringen die zijn ontstaan tijdens

het eigenrisicodragerschap en de publiek verzekerde UWV-periode.

Verschil vóór 2017 en na 2017 bij overstap van publiek naar eigenrisicodragen

In het systeem van vóór 1 januari 2017 bleef een publiek verzekerde werkgever die eigenrisicodragers verantwoordelijk voor de eigen 'oude' WGA-lasten die tijdens de publieke periode zijn ontstaan. Dit zogenaamde uitlooprisico maakte dat het voor publiek verzekerde werkgevers met schade (ook wel staartlasten genoemd) over het algemeen geen interessante optie was om de overstap naar eigenrisicodragers te maken. Het uitlooprisico van een eigenrisicodragers echter die terugkeert naar UWV is in het huidige systeem veelal gedekt door de private verzekeraar. In dit soort situaties belemmert het uitlooprisico de werkgever dus niet in zijn keuze qua verzekeren.

Vanaf 1 januari 2017 is echter via de Wet verbetering hybride markt WGA geregeld dat een publiek verzekerde werkgever die eigenrisicodragers wordt, zijn oude WGA-lasten achterlaat bij UWV. De WGA-staartlasten worden vanaf 2017 betaald vanuit een reserve in de Werkhervattingskas die 'staartlastvermogen' wordt genoemd. Het uitlooprisico vormt dan in geen enkel geval meer een belemmering bij de keuze qua verzekeren.

Anti-duiventilmaatregel

Minister Asscher heeft al in 2015 aangegeven dat hij het zeer onwenselijk achtte dat werkgevers met financieel voordeel naar UWV terugkeren om vervolgens later, zonder het uitlooprisico, weer eigenrisicodragers te worden. Om deze route voor financieel voordeel af te sluiten is in de Wet verbetering hybride markt WGA geregeld dat voor alle werkgevers waarvan het eigenrisicodragerschap is geëindigd op of na 1 januari 2016, een termijn van drie jaar geldt voordat een werkgever weer eigenrisicodragers kan worden.

Financiering WIA

Het staartlastvermogen is onderdeel van de financiering van de WIA. De WIA-premie bestaat uit een vast deel (Aof-premie, Arbeidsongeschiktheidsfonds) en een variabel deel; de premie van de aan werkgevers toerekenbare uitkeringen voor tien jaar WGA-schadelast. Die laatste is dan de premie van de Whk: de Werkhervattingskas. In 2017 is de financiering echter aangepast. Dit gebeurde om de marktwerking in het hybride stelsel, ofwel de keuze om bij UWV te blijven of om eigenrisicodragers te worden, te verbeteren. Met deze wijziging is geregeld dat bij UWV vertrekkende bedrijven hun schadelast daar mogen achterlaten. Deze schadelast wordt dan betaald uit een pot geld dat nog uit eerdere perikelen over was gebleven: de

rentehobbel. Alles bij elkaar was er een vermogen in het fonds (het staartlastvermogen) van maar liefst 1,5 miljard euro. We zijn vijf jaar verder en moeten helaas constateren dat deze reserve nagenoeg op is.

Toevoegingen aan het staartlastvermogen

Er zijn wel toevoegingen geweest aan het staartlastvermogenfonds, maar dit is te weinig gebleken. Deze toevoegingen komen van werkgevers die terugkeren naar UWV en een (hogere) terugkeerpremie betalen. Dit hogere deel is toegevoegd aan het staartlastvermogen. Omdat er echter na 2017 sprake is van een stabiele WGA-markt (dit was het doel van de wijziging in 2017) zijn er niet veel terugkerende werkgevers meer. Het staartlastvermogen kent daardoor veel kosten (WGA-staartuitkeringen) en nauwelijks opbrengsten.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel in 2017 vroeg de Tweede Kamer aan toenmalig minister Asscher of het vermogen van 1,5 miljard euro wel genoeg zou zijn. Hij gaf destijds als volgt antwoord: 'het effect van heen en weer bewegen (van en naar UWV) zal klein zijn en elkaar redelijk in evenwicht houden'. Maar een doorvragend Tweede Kamerlid vroeg nog: 'en wat nu als alle werkgevers eigenrisicodrager worden?' Zijn antwoord was dat er ook dan geen issue is; het totale mogelijke bedrag aan WGA-staartuitkeringen is 3,8 miljard euro. Dit is (om het Tweede Kamerlid gerust te stellen) een cumulatief bedrag over de gehele periode van uitloop van de WGA-uitkeringen. Dus verspreid over tien jaar. Verder zijn er meer effecten die een rol spelen (beleid verzekeraars, et cetera.) dus er is geen probleem.

Naar UWV teruggekeerde werkgevers moeten drie jaar wachten om weer eigenrisicodrager te mogen worden

Het wetsvoorstel rond de 'tekorten'

Uit de memorie van toelichting uit het wetsvoorstel blijkt het volgende: zoals hiervoor beschreven, zijn de financiële effecten afhankelijk van het aantal overstappers. De ver-

wachting is dan ook dat het financiële effect van de aanpassing voor de macrowerkgeverslasten gering zal zijn. Dit zal gemonitord worden en indien nodig zullen extra maatregelen getroffen worden ter borging of verbetering van het speelveld en het lastenkader voor werkgevers...

Stand van zaken anno 2022

Het is niet bekend of de eerdergenoemde monitoring al in gang is gezet, maar als je de cijfers op een rij zet dan is het fonds van het staartlastvermogen eind van 2023 leeg. Uit diezelfde cijfers blijkt ook dat er nog een vermogen beschikbaar is van 453 miljoen euro. Aan het einde van het jaar 2022 is dit nog maar 209 miljoen euro. Kortom, het einde van het staartlastvermogen is in zicht aan het einde van het jaar 2023!

Oorzaak en gevolg

Nu komt het doen van slechte (financiële) voorspellingen vaker voor bij de overheid en worden er vaker regelingen in gang gezet en later weer bijgesteld. Kijk maar eens naar het voorbeeld van de compensatie van de transitievergoeding na twee jaar ziekte. Het

gevolg van de voorspelling in 2017 in de financiering van het staartlastvermogen zal dus zijn dat er eind 2023 een voorstel gedaan moet worden om het staartlastvermogen aan te gaan vullen. Door werkgevers welteverstaan. Hoe dat er exact uit gaat zien is nu nog niet bekend, maar de kans is reëel dat het zal gaan om een opslag op de Whk-premie. Dat klinkt wellicht logisch, maar dat is het niet omdat dit nu juist de 'UWV-blijvers' zijn die dan extra moeten betalen, ter affinanciering van de staartuitkeringen van de UWV-vertrekkers. Kortom, duidelijk is dat de bodem van het fonds van het staartlastvermogen in zicht is. De afloop is echter onduidelijk. Wat ook nu wel helder is, is dat je als adviseur van de werkgever dit goed in de gaten moet houden. Zodat je straks weer kunt bekijken wat de exacte gevolgen zijn en wat er voor keuzes gemaakt dienen te worden door je (werkgevers)klanten. ●

J. (Johan) Kelder RCCM®
De auteur is werkzaam als consultant, registercasemanager en arbeidsdeskundige bij Enkwest Opleiding & Advies B.V. te Apeldoorn. Ook is hij lid van de redactieraad van de *Beursbengel*.